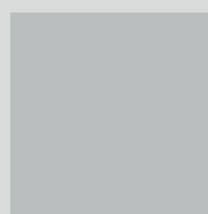
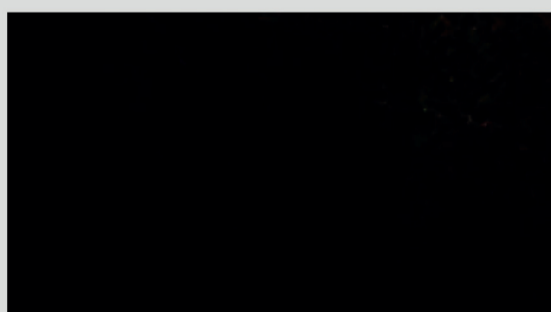
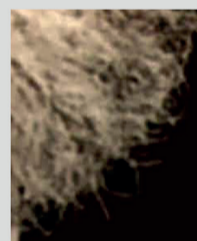

Ryszard Kukliński

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

BE BIOGRAFIE
WYSTAWY
ELEMENTARNE

„Służyć narodowi czy czerwonemu imperium?”

Z początkiem II wojny światowej Sowieci zajęli pół Polski. Z chwilą, gdy się kończyła – kontrolowali pół Europy i nie zamierzali na tym poprzestać. Cel Układu Warszawskiego stanowiło rozpętanie III wojny światowej i zaprowadzenie systemu sowieckiego w całej Europie. Plany te zakładały poświęcenie PRL na ołtarzu komunizmu.

W 1944 r. 14-letni Ryszard Kukliński był świadkiem zagłady Warszawy. Trzy lata później w rocie przysięgi wojskowej ślubował „strzec wolności, niepodległości i mocy Rzeczypospolitej Polskiej”. Gdyby doszło do eskalacji konfliktu nuklearnego, los, jaki dotknął stolicę Polski w czasie wojny, powtórzyłby się w sposób zwielokrotniony, obejmując już nie tylko Polskę, ale i całą Europę. W głowie młodego oficera LWP, który początkowo wierzył w system komunistyczny i czuł się jego częścią, zacznie z czasem dojrzewać plan rzucenia rękawicy czerwonemu imperium.

→ Ryszard Kukliński z repliką polskiej szabli ułańskiej z 1920 r., którą otrzymał od premiera RP Jerzego Buzka, 1999 r.
PAP/Radek Pietruszka

**To ja zwerbowałem USA, a nie oni mnie
do walki o wolność Polski z Rosją Sowiecką.**

(Ryszard Kukliński)

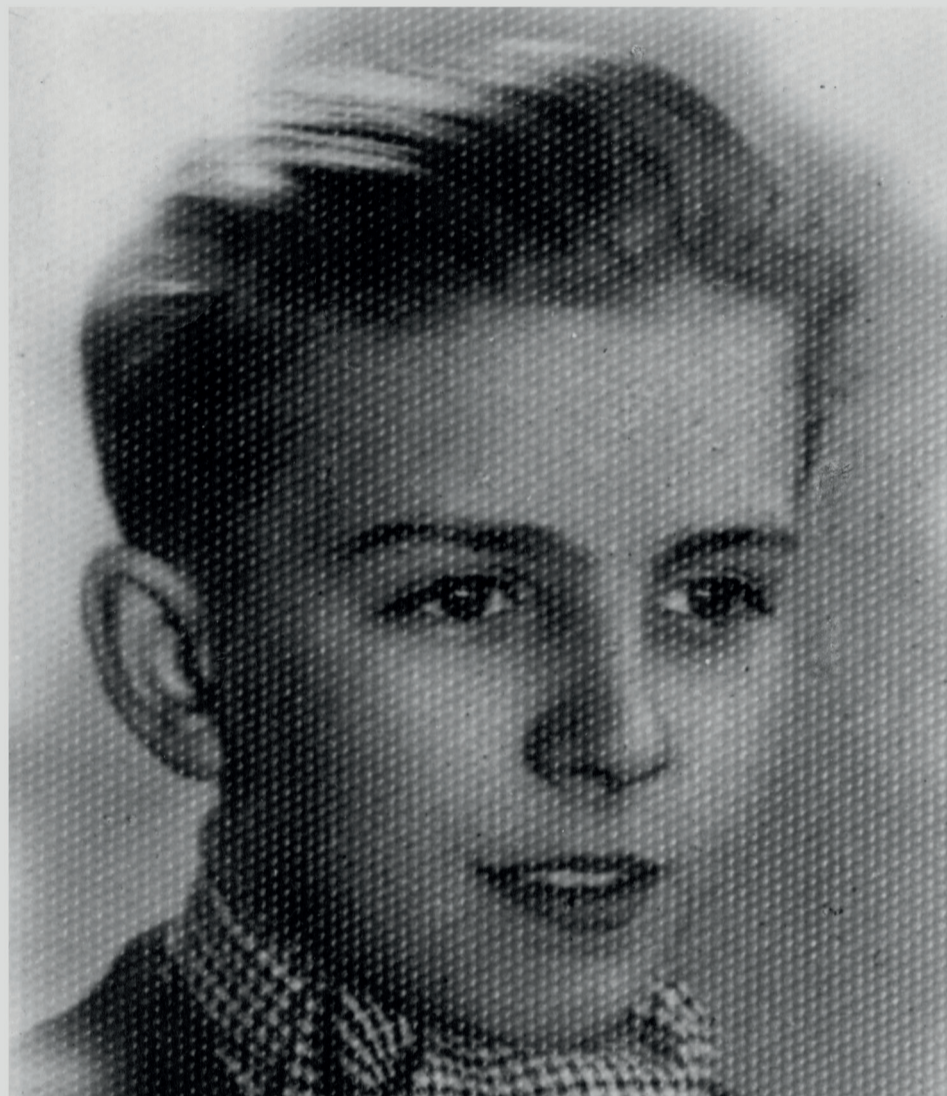

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

1930

Dzieciństwo i lata wojny

Urodził się w 1930 r. w Warszawie w rodzinie niewykwalifikowanych robotników. Mieszkał z rodzicami na terenie tzw. dzielnicy północnej (Nalewki, dzisiejszy Muranów). Po wybuchu wojny ojciec został aresztowany i osadzony w niemieckim obozie Sachsenhausen, gdzie zginął w 1943 r. W pierwszych dniach powstania warszawskiego Ryszarda wysłano na roboty przymusowe do Rzeszy.

→ Ryszard Kukliński na zdjęciu z 1945 r. Koniec wojny zastał 15-letniego Ryszarda na Dolnym Śląsku.
IPGK

→ Mieszkanie Kuklińskich znajdowało się w sąsiedztwie getta. Nastoletni Ryszard był naocznym świadkiem niemieckich zbrodni na jego mieszkańcach. Na zdjęciu warszawscy Żydzi pędzeni przez Niemców na Umschlagplatz, skąd byli wywożeni do obozu śmierci w Treblince, kwiecień 1943 r.
AIPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1945

Janczar systemu

↑ Pierwsze lata sowieckiej dominacji nad Polską jawiły się kilkunastoletniemu chłopakowi jako prawdziwe wyzwolenie od koszmaru niemieckiej okupacji. Na zdjęciu 17-letni Kukliński w mundurze żołnierza „ludowej” armii, lata 40. XX w.
📍 AIPN

Po zakończeniu wojny osiadł we Wrocławiu. Z początkiem 1946 r. wstąpił do PPR i ORMO. Rok później zgłosił się na ochotnika do LWP i został skierowany do Oficerskiej Szkoły Piechoty nr 1. Oskarżony o przynależność w czasie wojny do konspiracyjnej organizacji „Miecz i Pług” (głęboko spenetrowanej przez Gestapo), został w ostatnim roku nauki wydalony z uczelni i skreślony z listy członków PZPR. Decyzją Komisji Kontroli Partyjnej wyrok ten wkrótce anulowano, dzięki czemu Kukliński mógł dokończyć naukę.

↓ W 1950 r. Kukliński został awansowany na pierwszy stopień oficerski – chorążego.
📍 IPGK

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1950

Officer LWP

↑ Porucznik Kukliński na rodzinnej fotografii z żoną i pierworodnym Waldemarem.

📷 IPGK

← Zdjęcie ślubne Ryszarda i Joanny Kuklińskich.

📷 AIPN

← Na poligonie w Kołobrzegu w 1955 r. – por. Ryszard Kukliński trzeci z prawej w górnym rzędzie.

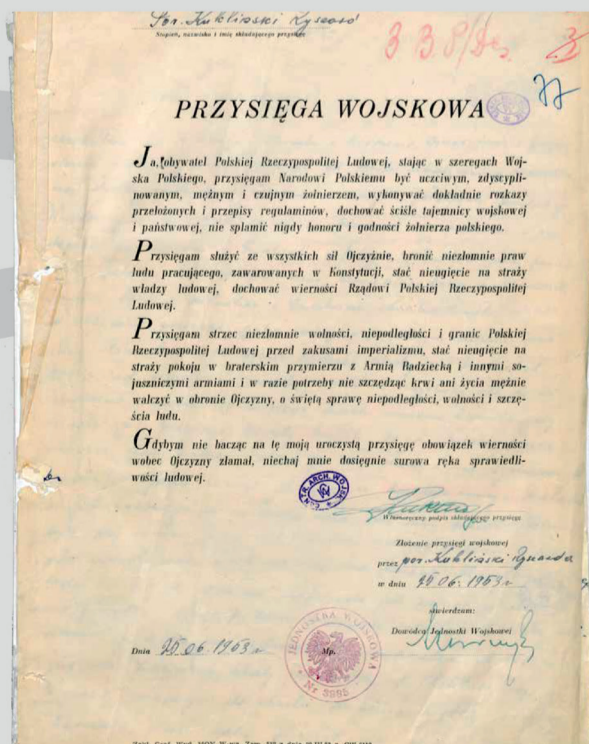
📷 Henryk Biegalski

↓ Po zmianie roty przysięgi wojskowej w 1950 r. Kukliński musiał złożyć ją ponownie, zobowiązując się m.in. „stać nieugięty na straży pokoju w braterskim przymierzu z Armią Radziecką”.

📷 AIPN

↓ Kapitan Kukliński (z lewej) z kolegą z jednostki w Kołobrzegu, druga połowa lat 50. XX w.

📷 IPGK

W 1951 r. Kukliński podjął dwuletnie studia w Wyższej Szkole Piechoty w Rembertowie. W 1952 r. wziął ślub z Joanną Christ. Rok później na świat przyszedł ich pierworodny syn Waldemar. Drugi potomek, Bogdan, urodził się w 1955 r. Do końca dekady Kukliński służył w kołobrzeskich jednostkach przeciwdesantowych i zmechanizowanych. Tam też połączył bakcyła żeglarstwa, budując swój pierwszy jacht „Legenda”. Szybko awansował – od podporucznika w 1951 r. do stopnia kapitana w 1955 r.

↑ Ryszard Kukliński w mundurze kapitana „ludowego” Wojska Polskiego.

📷 WBH

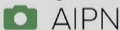
INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1961

W Akademii Sztabu Generalnego

Pod koniec lat pięćdziesiątych Kukliński został doradcą szefa sztabu ds. operacyjnych w dwóch dywizjach zmechanizowanych (kolejno: w 12. DZ w Szczecinie i 8. DZ w Kołobrzegu), dowodzonych przez gen. bryg. Wojciecha Jaruzelskiego. W 1960 r. zdał egzamin dojrzałości. Przełożeni dostrzegli jego duży talent w dziedzinie strategii wojskowej i rok później skierowali go na studia w Akademii Sztabu Generalnego w Rembertowie.

↑ Ryszard Kukliński ukończył Akademię Sztabu Generalnego w 1964 r. z wynikiem bardzo dobrym. Rok wcześniej uzyskał stopień majora.

← Świadectwo ukończenia przez kpt. Kuklińskiego Kursu Dowódców Batalionów Piechoty w Wesolej przy Akademii Sztabu Generalnego w Rembertowie.

KURSY DOSKONALENIA OFICERÓW PIECHOTY

WYKAZ OCEN

Kapitan **KUKLIŃSKI Ryszard** Stanisław
(stopień) (nazwisko i imię) (imię ojca)

urodzony 13.06.1930 w Warszawie powiat woj.

ukończył w czasie od 1.11.1956 r. do 29.08.1957 r.

Kurs Dowódców Batalionów Piechoty z wynikiem ogólnym b. dobrym

i uzyskał następujące oceny:

A. Z przedmiotów egzaminowanych			B. Z przedmiotów nieegzaminowanych		
Lp.	Przedmiot	Ocena (słownie)	Lp.	Przedmiot	Ocena (słownie)
1	Szkolenie Polityczne	b. dobrze	1	Artyleria	b. dobrze
2	Szkolenie Taktyczne	b. dobrze	2	Technika czolgoni	b. dobrze
3	Szkolenie Ogniowe	b. dobrze	3	Szkolenie inżynierijne	b. dobrze
4			4	Szkolenie chemiczne	b. dobrze
5			5	Łączność	b. dobrze
6			6	Kwatermistrzostwo	b. dobrze
7			7	Samochodowe	-
8			8	Terenoznawstwo	b. dobrze
9			9	Szkolenie fizyczne	b. dobrze
10			10	Regulaminny	b. dobrze
11			11	Musztra	b. dobrze
12			12	Język rosyjski	b. dobrze

Dnia 25.06. 1957 r. KOMENDANT KODP

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1964

Widmo

III wojny światowej

Po ukończeniu studiów Kukliński rozpoczął pracę w Sztabie Generalnym WP. Uczestniczył w planowaniu szkoleń operacyjnych dla kadry dowódczej, opracowywaniu gier wojennych i przygotowywaniu wielkich manewrów. W efekcie nawiązał liczne kontakty z generałami armii PRL, ZSRS, NRD i CSRS. Rok później wziął udział w ćwiczeniach „Zima 1964”, podczas których zaprezentowano wyrzutnie rakiet z głowicami jądrowymi. Znajdowały się one w bazach sowieckich na terenie PRL. Dla Kuklińskiego stało się jasne, że sowiecka doktryna wojenna, wbrew propagandowym sloganom, ma charakter ofensywny.

↓ Godło sojuszu militarnego państw komunistycznych w okresie zimnej wojny. Napis na znaczku głosi: „Układ Warszawski – sojusz pokoju i socjalizmu”.
 📄 domena publiczna

↑ Marszałek Andriej Grieczko (w środku) w otoczeniu I sekretarza KC PZPR Władysława Gomułki i ministra obrony narodowej gen. Wojciecha Jaruzelskiego, 1968 r. To właśnie dowódca Zjednoczonych Sił Zbrojnych UW zaprezentował najwyższym oficerom Sił Zbrojnych PRL na poligonie w Bornem Sulinowie wyrzutnie głowic.
 📄 domena publiczna

↑ Rakiety strategiczne dalekiego zasięgu podczas parady wojskowej na placu Czerwonym w Moskwie 7 listopada 1969 r. Sowiecka broń masowego rażenia mogła przenosić głowice nuklearne na odległość 12 tys. km.
 📄 AIPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1967

Wietnam

Pod koniec 1967 r. Kukliński został wysłany do Wietnamu w charakterze członka Delegacji Polskiej w Międzynarodowej Komisji Nadzoru i Kontroli. Po kilku dniach pobytu w stolicy „demokratycznego” Wietnamu, Hanoi, przybył do kontrolowanego przez wojska amerykańskie Sajgonu. Trafił tam w przededniu rozpoczętej w styczniu 1968 r. ofensywy Tét – ataku sił komunistycznych na większe miasta Wietnamu Południowego, w tym i na jego stolicę.

↑ Ryszard Kukliński (pierwszy z lewej) w grupie oficerów Międzynarodowej Komisji Nadzoru i Kontroli w Sajgonie. IPGK

↙ Opinia służbowa wystawiona Kuklińskiemu po powrocie z Wietnamu. Jeszcze przed wyjazdem na misję został awansowany do stopnia podpułkownika. AIPN

↓ Sprawozdanie pptk. Kuklińskiego z pobytu w Wietnamie. Półroczna misja w Indochinach, gdzie poznał żołnierzy amerykańskich, była w jego życiu ważnym doświadczeniem. Nic jednak nie wskazuje na to, by podjął on wówczas współpracę ze służbami amerykańskimi, o co później był oskarżany. AIPN

↑ Kukliński pozostał lojalny wobec sowieckich mocodawców, utrudniając prowadzenie przez Komisję śledztwa w sprawie zbrodni dokonanych przez wietnamskich komunistów. Na zdjęciu pogrzeb ofiar masakry w Huế, w czasie której Wietkong zamordował prawie 3 tys. osób (kolejne 2 tys. uznaje się za zaginione). domena publiczna

JEDNOSTKA WOJSKOWA 2000
(nazwa jednostki wypełnić)

Opinia służbowa **JAWNE**

Za okres od 18 listopada 1967 roku do 24 maja 1968 roku
na: Pptk KUKLIŃSKI Ryszard s. Stanisław
(stopień, nazwisko, imię i imię siostry)

1. Zajmowane stanowisko Kierownika Grupy Kontrolnej w MNKIK w Wietnamie
2. Data urodzenia 13 czerwca 1930 roku
3. Pochodzenie społeczne P.Z.P.R.
4. Przynależność partyjna robotnicza
5. Wykształcenie ogólne średnie
6. Wysokość wojskowe wyższe
7. Wnioski z ostatniej opinii służbowej

TRESC OPINII
pierwszy opiniodawca

Pptk Ryszard KUKLIŃSKI w czasie pobytu w M.K.N.I. K.w Wietnamie był Kierownikiem Grupy Kontrolnej w Sajgonie do dnia 1.04.1968 r. Na tym stanowisku nawiązał poprawne stosunki z partnerami i umiejętnie rozgrywał sporne problemy na korzyść Delegacji Polskiej. **W wolnym czasie pracował w pionie informacyjnym.** Na powierzonych mu odcinkach pracy wykazywał się dobrze.

Jest oficerem poważnym o wysokim poczuciu odpowiedzialności za powierzony odcinek pracy. Bardzo dobrze przygotowany do pracy sztabowej. W czasie walk w Sajgonie zachowywał się dzielnie. W pracy partyjnej i społecznej brał aktywny udział. Czas wolny wykorzystywał na naukę języka angielskiego. Utrzymywał dobre stosunki z kolektywem.

Wnioski: Oficer wartościowy, nadaje się do pracy sztabowej.
Szef Zarządu II Sztabu Generalnego – Gen.bryg. W. OLIWA
udzielił w/w pochwały za właściwą postawę w okresie ofensywy PPR /sty-
zeń, luty 1968r./ oraz za osiągnięcia w pracy.

OPINIA WYKONANA W
Pptk inż. M. KUĆKOWSKI

DOPODŁĄCZA JEDNOSTKI WOJSKOWEJ 2000
Nr. 2000

Pptk Ryszard KUKLIŃSKI
Warszawa, dnia 10.6.1968 r.

SPRAWOZDANIE

z pracy w MNKIK w Wietnamie za okres od 6.11.1967 r. do 24.5.1968 r.

Do Hanoi przybyłem 6.11.67 r. 11-dniowy pobyt w stolicy DRW wykorzystan na swiadczenie miasta, jego pamiatki i zabytkow a takze na kontakty z ludnoscia cywilna. Mija laczniowka przy Przedstawicielstwie MNKIK w Hanoi zorganizowala wyjazd do sztabowdowych rejonow przedmiestia stolicy, gdzie mialem okazje zobaczyc skutki uderzen lotniczych pniactwa powietrzanego USA.

Po otrzymaniu wiz wjazdowych 17.11 przybyłem do Sajgonu. Po tygodniowym przeszkoleniu i odbyciu praktyki na miejscu, w pierwszych dniach grudnia zostałem wyznaczony na kierownika grupy sajsjgajskiej, pracujace jednoczesnie w zespole informacyjnym. Praca na grupie ograniczala sie raczej do formalnej kontroli lotniska Ten Son Nhat oraz portu handlowego Sajgonu. Przejazdy przez miasto oraz czynnosci kontrolne na lotnisku i w porcie umozliwily mi poznylenie obserwacji w zakresie basownia, dylokacji oraz ruchu wojsk interwencyjnych i reżimowych. Do wazniejszych spraw, ktore promowalzen na grupie bylo nadzwyczajne sledstwo w sprawie rzekomego ataku regularnych jednostek DRW na Sajgon w okresie ofensywy TET. Sprawe ta przeprowadzillem zgodnie ze stanowiskiem naszej delegacji. Partnerzy nie byli w stanie sprawy tej przekazac na komitet operacyjny i pozostala bez biegu.

W zespole informacyjnym opracowywalem nastepujaca problematyke:

- basownia i dylokacja catości sił zbrojnych interwencyjnych i reżimowych;
- przebieg wazniejszych operacji wojskowych.

W zakresie tym opracowalem i wykonallem nastepujace wazniejsze dokumenty:

- mapę basownia, dylokacji catości sił interwencyjnych oraz przebiegu wazniejszych operacji wojskowych;
- kalkulacje z oceną sytuacji militarnaj Wietnamu Południowego na 1.1.68 r.;
- opracowanie szczegolowe operacji w rej. Dok 20 /notatka oraz szkice z prawdopodobnym zamierzen stfem i zarysem przebiegu operacji;
- notatkę z osobista oceną ataku sił dywulcyjnych na Sajgon;
- dzie mapy-planu Sajgonu z zarysem przebiegu dzialzen w Sajgonie w okresie TET;
- dzie mapy- plany Sajgonu z zarysem przebiegu dzialzen w okresie od 5-14.5.68;

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Między Praską Wiosną a Grudniem '70

1968

↑ Prace nad grą wojenną „Wiosna 69” Kukliński konsultował na najwyższym szczeblu w Moskwie. Dzięki temu uzyskał bezpośredni dostęp do sowieckich marszałków i generałów. Na zdjęciu ppłk Kukliński (z lewej) na placu Czerwonym, przełom lat 60. i 70. XX w.

📷 IPGK

↓ W grudniu 1970 r. LWP skierowało lufy czołgów przeciw własnemu społeczeństwu. Na zdjęciu blokada wojskowa na ulicach Gdyni w „czarny czwartek” 17 grudnia 1970 r.

📷 AIPN

Po powrocie z Wietnamu Kukliński brał udział w opracowaniu manewrów „Pochmurne lato 68”. Został oddelegowany do Legnicy, gdzie znajdowała się tymczasowa siedziba dowódcy wojsk Układu Warszawskiego. Szybko się zorientował, że ćwiczenia te stanowią w istocie przygotowania do inwazji na południowego sąsiada. Po masakrze robotników Wybrzeża w grudniu 1970 r. zdał sobie sprawę z faktycznej roli LWP – nie tylko interwenta pacyfikującego protesty w „bratniej” Czechosłowacji, ale i wewnętrznego żandarma.

↓ Iwan Jakubowski, dowódca Zjednoczonych Sił Zbrojnych Państw Stron Układu Warszawskiego oraz wojsk uczestniczących w pacyfikacji Praskiej Wiosny (fot. z 1945 r.). Sztab operacji „Dunaj” znajdował się w Legnicy.

📷 domena publiczna

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1969

Rejsy na Zachód

Kukliński, od 1962 r. współpracownik Wojskowej Służby Wewnętrznej, jako kapitan jachtowy żeglugi morskiej przeprowadzał na zlecenie wywiadu wojskowego PRL (pod przykrywką prywatnych rejsów żeglarskich) misje szpiegowskie. Ich celem było rozpoznanie przyszłych miejsc inwazji wojsk Układu Warszawskiego w basenie Morza Bałtyckiego i Morza Północnego. Pierwszy rejs rozpoznawczy odbył w 1969 r. na jachcie „Legia”. „Turysta” Kukliński „zwiedził” wówczas wybrzeża RFN i Szwecji.

↑ Jacht „Legia” cumujący w basenie żeglarskim im. Mariusza Zaruskiego w Gdyni, 2021 r. Zbudowany w 1968 r. w Gdańskiej Stoczni Jachtowej im. Conrada, służył płk. Kuklińskiemu w czasie jego szpiegowskich rejsów do portów Europy Zachodniej.
📍 Tadeusz Lademann/żeglarski.info

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

**Wolnym rycerzom [...] wolno wybierać oręż,
I na polu otwartym bić się równymi siłami.
Tyś niewolnik, jedyna broń niewolników – podstępny**

Adam Mickiewicz, Konrad Wallendrod

☞ Kukliński miał dostęp do najtajniejszych planów militarno-strategicznych, będących w dyspozycji najwyższych dygnitarzy i wojskowych. Na zdjęciu minister obrony ZSRS marsz. Dmitrij Ustinow (z lewej) i szef Sztabu Generalnego Armii Sowieckiej marsz. Siergiej Achromiejew. Dokumenty do podpisu podaje Ryszard Kukliński. Warszawa, grudzień 1979 r.

📷 IPGK/WBH

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

„Nie Kmicic jeno Babninicz”

Kiedy doszło do przemiany wzorowego oficera „ludowego” wojska w antykomunistę? Punktem zwrotnym tej reorientacji światopoglądowej była praca w Sztabie Generalnym, kiedy poznał sowieckie plany wojny z NATO, które przewidywały nuklearną zagładę Polski. Przyczynkiem do wewnętrznej przemiany pułkownika w duchu sienkiewiczowskiego Kmicica było również zdławienie Praskiej Wiosny oraz pacyfikacja robotniczego protestu w grudniu 1970 r.

← Ryszard Kukliński w mundurze pułkownika LWP. Twierdzenie, jakoby współpracę z CIA rozpoczął już w Sajgonie, zakwestionowali sami komuniści, prowadzący po 1981 r. śledztwo w sprawie „zdrady” i „dezercji” Kuklińskiego.

📌 AIPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1972

Pułkownik „Jack Strong”

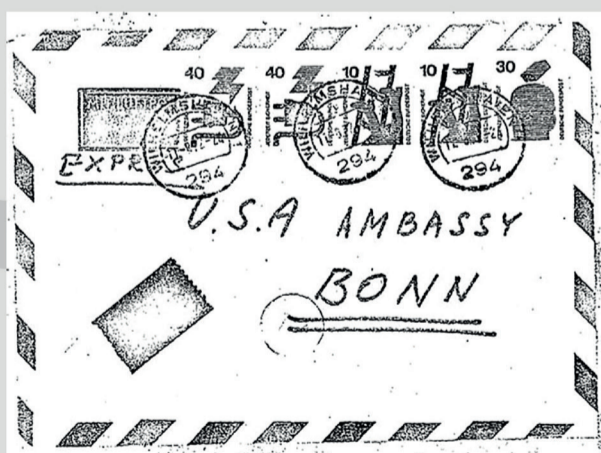
→ W spotkaniu, do którego doszło 18 sierpnia 1972 r. w haskim hotelu „Central”, stronę amerykańską reprezentowało trzech oficerów operacyjnych CIA: Walter Lang, Victor van Jung i trzeci, nieznan z nazwiska. Na zdjęciu Ryszard Kukliński jako pułkownik LWP. Awans na ten stopień otrzymał jesienią 1972 r., już po rozpoczęciu współpracy z CIA.

📌 AIPN

↓ List wysłany z propozycją nawiązania współpracy z amerykańską armią. Kukliński swoją ofertę podpisał tajemniczym skrótem P.V., którego sens ujawnił wiele lat później (Polish Viking/Polish Victory). W następnych dniach odbyły się kolejne spotkania: w Rotterdamie, Amsterdamie, Ostendzie, Brukseli i Kilonii.

📌 IPGK

DEAR SIR
I'M SORRY FOR MY ENGLISH.
I AM AN FOREIGN MAF FROM
COMMUNISTISCHE KANTRY. I WANT
TO MET (SECRETLY) WITH U.S. ARMY
OFFICER (LT. Colonel, Colonel) 17 or 18, 19, 20
IN AMSTERDAM OR 21, 22 IN
OSTENDA. I HAVE NO MANY TIME.
I AM WITH MY CAMRADE AND THEY
KANT KNOW.
IN AMSTERDAM I TELEPHONING
TO U.S. AMBASSY (MILLITARY
ATTACHE)
P.V.
P.S THAT OFFICER MUST SPEAK
RUSSIAN OR POLISH

11 sierpnia 1972 r., podczas rejsu studyjnego do Holandii, Kukliński po raz pierwszy nawiązał kontakt z Amerykanami. Tego dnia „Legia” zawinęła do portu w Wilhelmshaven, skąd kapitan jachtu wysłał do ambasady USA w Bonn list z propozycją spotkania. Do rozmowy werbunkowej doszło siedem dni później w Hadze. Z początkiem następnego roku amerykańscy „wojskowi” ujawnili swoją rzeczywistą afiliację (CIA) i zaproponowali Kuklińskiemu agenturalny pseudonim „Jack Strong”.

↑ Operacja pozyskania „Jacka Stronga” dla CIA uzyskała w 1973 r. kryptonim „Seagull” (z ang. „Mewa”). Dostęp do przekazywanych przez Kuklińskiego informacji mieli prezydent USA i sześciu jego najbliższych współpracowników, nie licząc kilku zaangażowanych w operację pracowników Agencji. Na zdjęciu pieczęć amerykańskiej Centralnej Agencji Wywiadowczej (Central Intelligence Agency – CIA).

📌 domena publiczna

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Instrument wczesnego ostrzegania

1973

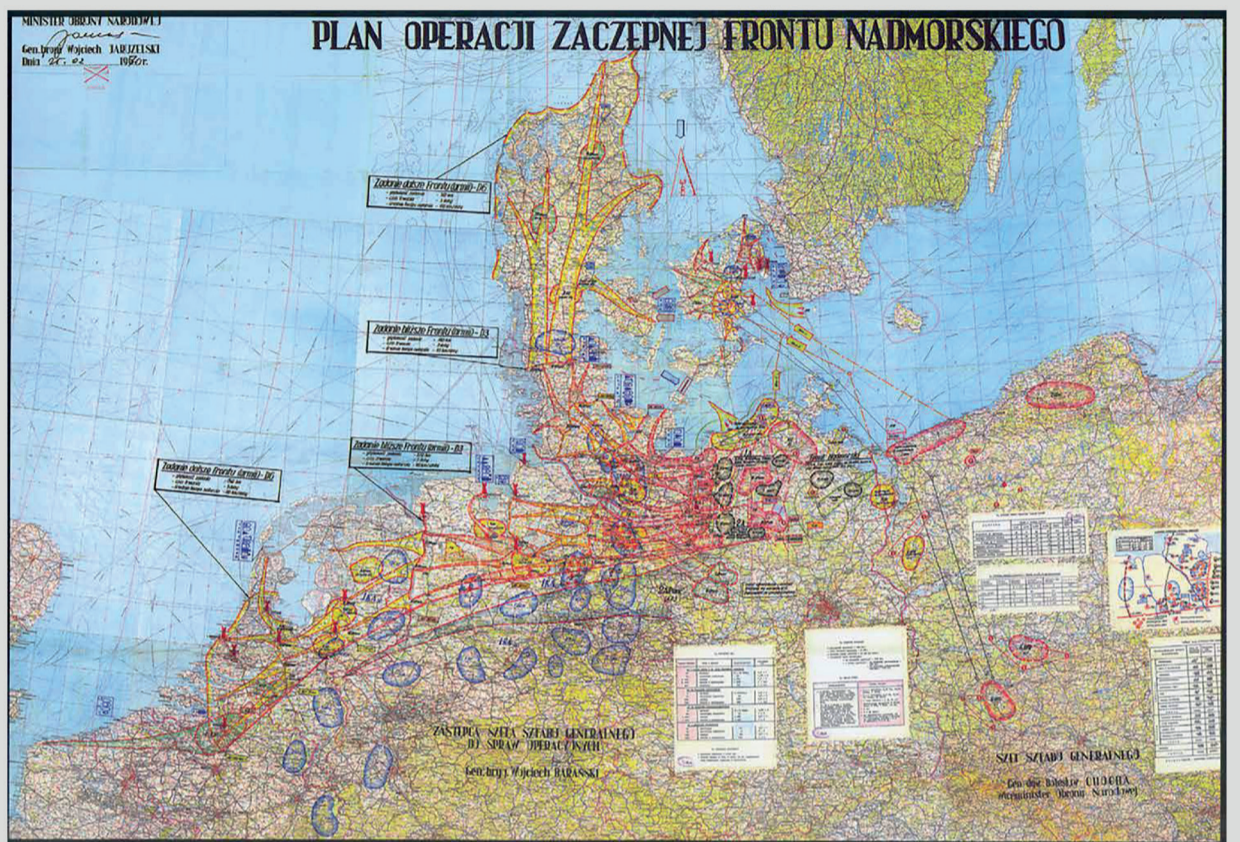
Przez dziewięć lat Kukliński, nie pobierając od Amerykanów żadnych honorariów, dostarczył im 40 tys. stron dokumentów. Znalazły się wśród nich plany wywołania przez Sowietów III wojny światowej. Zakładały one śmierć połowy z 800 tys. zmobilizowanych żołnierzy LWP, a w drugiej fazie konfliktu kontratak NATO, który skutkowałby 400-600 uderzeniami jądrowymi w dolinie Wisły. Zaledwie rok po nawiązaniu współpracy Kukliński został uznany przez CIA za „instrument wczesnego ostrzegania” i agenta o szczególnym stopniu ważności dla bezpieczeństwa światowego.

➔ Mapa-załącznik do planu operacji zaczepnej z 1970 r. zatwierdzona przez gen. Wojciecha Jaruzelskiego. Przedstawia kierunki uderzeń Frontu Nadmorskiego (Polskiego) na Niemcy Zachodnie, Danię, Belgię i Holandię. Inwazja na zachód i północ Europy była częścią planu wywołania III wojny światowej.

📄 AIPN

↓ Mapa z 1979 r. przedstawiająca rozmieszczenie wojsk Układu Warszawskiego w 18. dniu wojny przeciw NATO. Widać na niej rejony uderzeń „bronią neutronową” oraz rozległe obszary skażeń „środkami trującymi”, z których duża część znajduje się na terytorium Polski. Zakładano, że w pierwszych dniach konfliktu zginie 30 proc. obywateli PRL. Mapę opracował, a następnie skopiował i przekazał Amerykanom Kukliński.

📄 AIPN

↑ Dowódca wojsk Układu Warszawskiego marsz. Wiktor Kulikow (z lewej) i szef sztabu Zjednoczonych Sił Zbrojnych UW gen. Anatolij Gribkow. Za nimi stoi płk Kukliński. Spotkanie odbyło się w gmachu KC PZPR w Warszawie 14 stycznia 1980 r.

📄 IPGK

← Pułkownik był w latach 1976-1981 jednym z najbliższych współpracowników szefa MON PRL, m.in. jako oficer łącznikowy ze sztabem marsz. Wiktora Kulikowa. Moskwa, 1980 r.

📄 IPGK

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1980

„Sojuz 80” i plany pacyfikacji „Solidarności”

Po sierpniowych strajkach 1980 r., zakończonych legalizacją NSZZ „Solidarność”, gen. Jaruzelski powołał płk. Kuklińskiego do spec-sztabu strategów. Celem nowej komórki miało być opracowanie planu wprowadzenia stanu wojennego. Równolegle trwały przygotowania do inwazji wojsk Układu Warszawskiego na Polskę. Miało do niej dojść w grudniu 1980 r. pod pretekstem manewrów „Sojuz 80”. Za pośrednictwem Kuklińskiego informacje te dotarły na biurko prezydenta USA Jimmy’ego Cartera. Wiosną 1981 r. pułkownik został szefem zespołu planującego operacyjne warianty wprowadzenia stanu wojennego.

Pułkownik zdawał sobie sprawę, że agresywne plany ZSRS wobec NATO oznaczają poświęcenie Polski w imię komunizmu. Na zdjęciu (od lewej) marsz. Kulikow, gen. Jaruzelski i płk Kukliński w czasie posiedzenia Komitetu Ministrów Obrony Państw Stron Układu Warszawskiego w Moskwie wiosną 1980 r.

IPGK

**Sowieci chcą uniknąć interwencji,
ale się intensywnie do niej przygotowują.**

(Raport Kuklińskiego dla CIA z 24 czerwca 1981 r.)

← Demonstracją siły wobec „Solidarności” były manewry „Sojuz 81”, odbywające się w Polsce wiosną 1981 r. Na zdjęciu (od prawej) gen. Jaruzelski, minister obrony NRD gen. Heinz Hoffmann i dowódca sił Układu Warszawskiego marsz. Wiktor Kulikow.

EN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1981

Dekonspiracja i ewakuacja

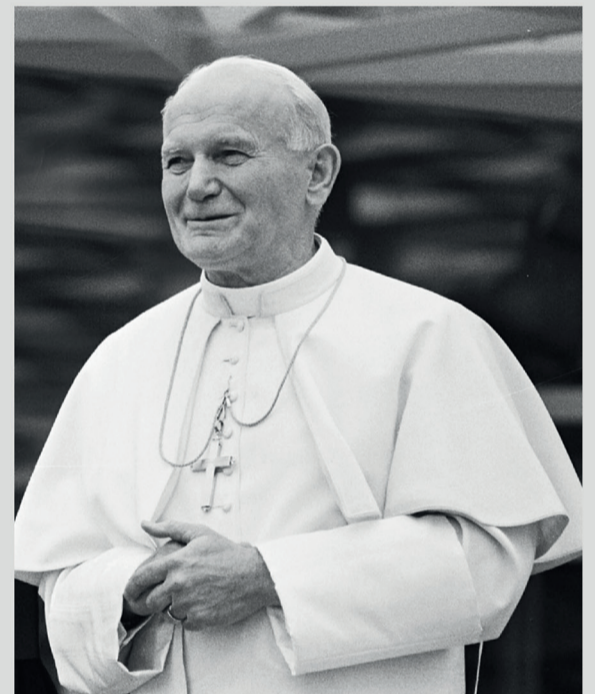
W październiku 1981 r. doszło do spotkania szefa CIA Williama Caseya z Janem Pawłem II. Nie zdając sobie sprawy, że w otoczeniu Ojca Świętego działa komunistyczny „kret”, Casey przekazał papieżowi najnowszą wersję planów wprowadzenia stanu wojennego. Watykańska rezydentura wywiadu cywilnego PRL zaalarmowała centralę w Warszawie. 2 listopada 1981 r. gen. Jerzy Skalski ujawnił, że przeciek nastąpił w gronie pięciu wysokich oficerów Sztabu Generalnego. Jednym z nich był płk Kukliński. W nocy z 7 na 8 listopada 1981 r. Amerykanie niezwłocznie ewakuowali „Jacka Stronga” z PRL.

↓ Zastępca szefa Sztabu Generalnego ds. operacyjnych gen. dyw. Jerzy Skalski. W zwołanej przez niego nadzwyczajnej naradzie uczestniczyli wraz z płk. Kuklińskim gen. bryg. Wacław Szklarski (szef Zarządu Operacyjnego) oraz jego zastępcy: płk Franciszek Puchała i płk Czesław Witt. Oprócz gen. Jaruzelskiego tylko oni mieli dostęp do najtajniejszych planów operacyjnych LWP.
 domena publiczna

Wydaje mi się, że moja misja ma się ku końcowi. Niech żyje wolna Polska, niech żyje „Solidarność”, niosąca wolność wszystkim uciskanym narodom. Jack Strong

(Raport Kuklińskiego dla CIA z 24 czerwca 1981 r.)

↑ William Casey i Jan Paweł II w czasie watykańskiego spotkania rozmawiali o dramatycznej sytuacji w Polsce. Lekkość i wylewność szefa CIA mogła doprowadzić do dekonspiracji najcenniejszego agenta, jakim dysponowali Amerykanie w Europie Wschodniej.
 domena publiczna

↓ Operację wywiezienia Kuklińskich za granicę koordynowała komórka CIA działająca w Ambasadzie USA w Warszawie (na zdjęciu). 11 listopada 1981 r. pułkownik i jego rodzina szczęśliwie wylądowali w USA. Dostali się tam *via* Berlin Zachodni, do którego dojechali amerykańskim wozem dyplomatycznym.
 Bartosz Januszewski

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Nikt na świecie w ciągu ostatnich 40 lat nie zaszkodził komunizmowi tak jak ten Polak.

szef CIA William Casey w raporcie dla prezydenta USA Ronalda Reagana

↖ Prezydent USA Ronald Reagan i szef CIA William Casey, lata 80. XX w.

📷 RRPLM

↓ Awers odznaczenia Distinguished Intelligence Medal („Zasłużony dla Wywiadu”). Ryszard Kukliński był pierwszym cudzoziemcem, który otrzymał to wysokie amerykańskie odznaczenie nadawane przez CIA. W przeciwieństwie do Amerykanów, III Rzeczpospolita wciąż nie zdobyła się na uhonorowanie pułkownika odznaczeniem państwowym.

📷 domena publiczna

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

1984

Od „Renegata” do pierwszego oficera NATO

W związku ze zniknięciem Kuklińskiego wszczęto sprawę operacyjnego rozpoznania „Renegat”. W 1984 r. „Jack Strong” został zdegradowany do stopnia szeregowca i zaocznie skazany na karę śmierci. Po upadku komunizmu w Polsce wyrok został w 1990 r. złagodzony do 15 lat więzienia. Aż do 1997 r. Kukliński musiał czekać na umorzenie śledztwa i rehabilitację. Oczyszczenie go z zarzutów stanowiło dla Amerykanów warunek przystąpienia Polski do NATO.

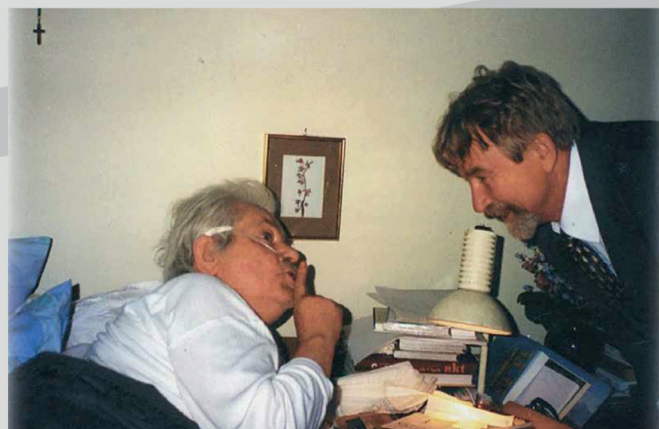

↗ Dopiero w 1998 r., po 17 latach nieobecności, pułkownik mógł przybyć do ojczyzny. Na zdjęciach wizyta „Jacka Stronga” w Gdańsku 3 maja 1998 r.: spotkanie w bazylice Mariackiej i złożenie kwiatów pod Pomnikiem Poległych Stoczniovców 1970.

📍 SG

↘ W czasie jedynej wizyty w III RP płk Kukliński odwiedził m.in. śmiertelnie chorego Zbigniewa Herberta. Warszawa, maj 1998 r.

📍 IPGK

↗ Kuklińscy po ewakuacji do USA, lata 80. XX w. Rodzinna sielanka nie trwała długo. Za swój wkład w pokonanie komunizmu pułkownik miał zapłacić wysoką cenę.

📍 AIPN

↘ Młodszy syn Bogdan (z prawej) zaginął w niewyjaśnionych okolicznościach podczas rejsu morskiego w Sylwestra 1993 r. Starszy Waldemar (z lewej) został brutalnie zamordowany pół roku później w Phoenix. Sprawców, którzy staranowali go autem na kampusie uniwersyteckim, nigdy nie wykryto.

📍 AIPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

„Bohaterowie są zawsze samotni”

**Pułkownik Ryszard Kukliński jest
w moim pojęciu postacią bohaterską
i tak będzie oceniony przez historię**

Jan Nowak-Jeziorański

→ W walce o przywrócenie dobrego imienia oraz należnego miejsca w polskiej historii płk. Kuklińskiego konsekwentnie wspierali Jan Paweł II, Zbigniew Herbert i Józef Szaniawski. Na zdjęciu na audiencji u Ojca Świętego niedługo po śmierci synów. Watykan, 15 października 1994 r.

IPGK

↓ W latach 80. XX w. Ronald Reagan wdrożył program intensywnego wyścigu zbrojeń i rywalizacji technologicznej z ZSRS. W znaczący sposób wpłynęło to na demontaż systemu sowieckiego w Europie Środkowo-Wschodniej. W tych zmaganiach z „imperium zła” najbliższym sojusznikiem amerykańskiego prezydenta USA był Jan Paweł II. Na zdjęciu spotkanie obu mężów stanu na Alasce 2 maja 1984 r.

RRPLM

→ Mimo wielkiego wkładu w pokonanie komunizmu pułkownik nie mógł liczyć na przychylność kolejnych rządów postkomunistycznej Polski. W jego uroczystym pochówku nie wzięli udziału ani prezydent RP Aleksander Kwaśniewski, ani premier Marek Belka.

Bartosz Januszewski

✓ Ronald Reagan (z lewej) i Michaił Gorbaczow w czasie szczytu USA-ZSRS w Reykjaviku 11 października 1986 r. Podczas tej rozmowy amerykański przywódca ujawnił Rosjanom wiedzę na temat schronów atomowych dla dowództwa Układu Warszawskiego na wypadek III wojny światowej (projekt „Albatros”). Informację w tej sprawie prezydent USA otrzymał od płk. Kuklińskiego. Spotkanie przywódców obu supermocarstw było kamieniem milowym na drodze do zakończenia zimnej wojny.

RRPLM

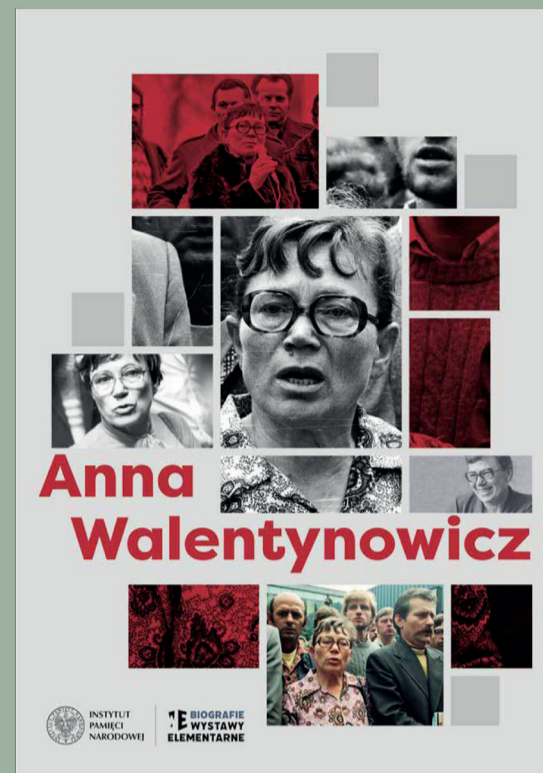
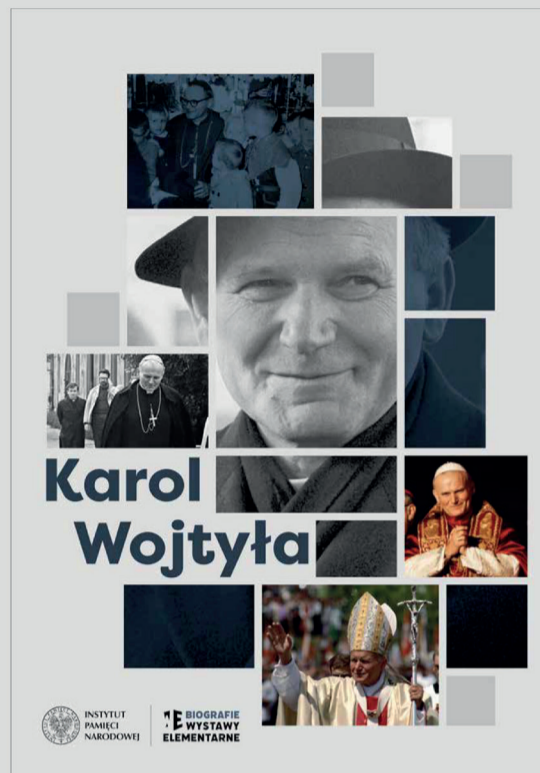
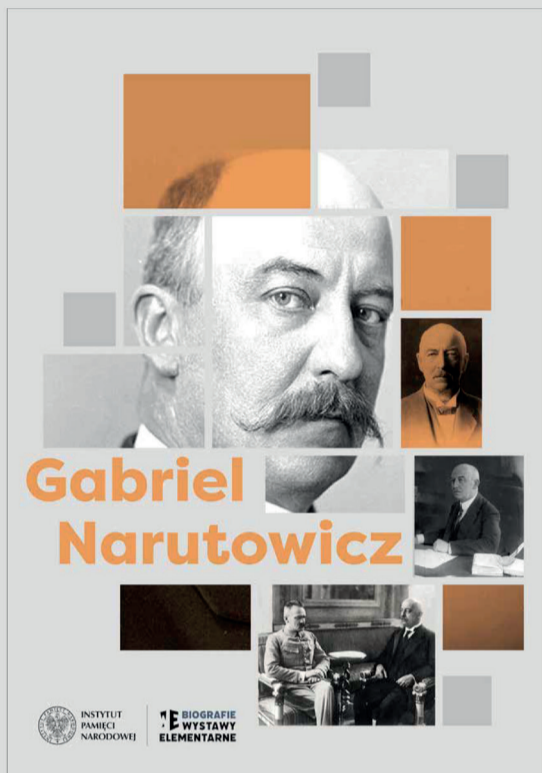

Był najważniejszym antykomunistycznym asem wywiadu czasów zimnej wojny. Przez dziewięć długich i samotnych lat, niczym mickiewiczowski Wallenrod, skutecznie „rozbrajał” sowieckiego molocha od środka. Przekazując Amerykanom dane najnowszych rodzajów broni i plany użycia przez ZSRS broni nuklearnej, w znaczący sposób przyczynił się do zapobieżenia wybuchowi III wojny światowej. Uświadomienie Pentagonowi manowców, na jakie wiedzie polityka *Détente* w obliczu agresywnych zamiarów ZSRS, spowodowało zmianę strategii NATO. „Pierwszy polski oficer w NATO” zmarł na udar mózgu 11 lutego 2004 r. w Tampie na Florydzie. 19 czerwca tego roku spoczął w Alei Zasłużonych na Powązkach Wojskowych. W 2016 r. został pośmiertnie awansowany przez prezydenta RP do stopnia generała brygady.

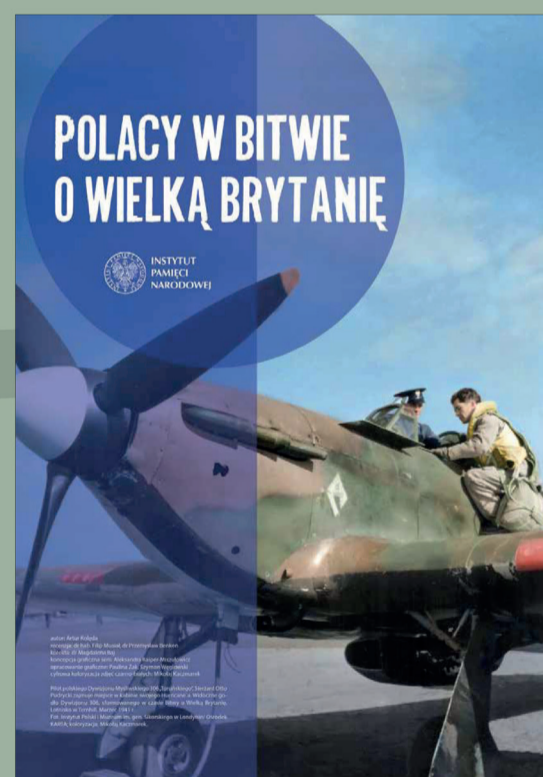

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Zobacz więcej wystaw z serii na www.edukacja.ipn.gov.pl

Zobacz inne wystawy Elementarne:

Autor wystawy: Bartosz Januszewski
Recenzja: dr Witold Bagieński, dr hab. Sławomir Cenckiewicz
Konsultacja: dr hab. Marek Gałęzowski
Korekta: Anna Świtalska-Jopek
Koncepcja graficzna serii: Paulina Żak
Skład: Karolina Maśłowska
Wykorzystano zdjęcia ze zbiorów: East News (EN), Instytutu Pamięci Narodowej (IPN), Izby Pamięci Generała Kuklińskiego (IPGK), Polskiej Agencji Prasowej (PAP), Ronald Reagan Presidential Library and Museum (RRPLM), Stowarzyszenia „Godność” (SG), Wojskowego Biura Historycznego (WBH), Żeglarskiego Portalu Informacyjnego zezlarski.info, domeny publicznej oraz zbiorów prywatnych Henryka Biegalskiego i Bartosza Januszewskiego.

INSTITUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ